

Apel Public:
organizațiile ale societății civile sunt îngrijorate de acțiunile Procurorului General în privința unui judecător

**Adresat: Procuraturii Generale
Consiliului Superior al Magistraturii**

30 mai 2016

Procurorul General interimar a solicitat acordul CSM pentru pornirea urmăririi penale împotriva judecătoarei Domnica MANOLE pe motiv că aceasta „a pronunțat cu bună-știință o hotărâre contrară legii” atunci când a anulat hotărârea Comisiei Electorale Centrale (CEC) privind refuzul în organizarea referendumului.

La 14 aprilie 2016, la cererea unui grup de inițiativă pentru organizarea referendumului de modificare a Constituției, judecătoarea Curții de Apel Chișinău Domnica MANOLE a anulat decizia CEC din 30 martie 2016 privind refuzul în organizarea referendumului. Judecătorul a obligat CEC să adopte o hotărâre cu privire la inițierea referendumului pentru revizuirea Constituției Republicii Moldova. Judecătorul a constatat că grupul de inițiativă a colectat numărul necesar de semnături prevăzut de art. 141 din Constituție (200,000 de semnături, inclusiv câte 20,000 din cel puțin jumătate de unități administrative existente în anul 2000^[1]).

Hotărârea Curții de Apel a fost contestată de CEC la Curtea Supremă de Justiție (CSJ). La 22 aprilie 2016, CSJ a constatat că hotărârea CEC este legală, a casat hotărârea Curții de Apel Chișinău și a respins cererea de chemare în judecată a grupului de inițiativă. CSJ a conchis că hotărârea din 14 aprilie 2016 a fost adoptată cu „interpretarea eronată a normelor legale, aplicarea unei legi care nu urma a fi aplicată dat fiind abrogarea acesteia, depășirea limitelor împuternicirilor de către instanța de judecată prin faptul interpretării Constituției și obligării recurentului la adoptarea unui act anume, care au fost invocate de către recurent pentru anularea hotărârii contestate”. CSJ a constatat în special că doar Curtea Constituțională poate interpreta Constituția și că este inadmisibil ca numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi să fie calculate din numărul unităților existente în anul 2000, deoarece legea cu privire la organizarea administrativ-teritorială în vigoare în anul 2000 a fost anulată în anul 2002.

La 23 mai 2016, Procuratura Generală a fost sesizată de către CEC în ceea ce privește comiterea de către judecătorul Domnica MANOLE a infracțiunii prevăzute de art. 307 Cod penal (pronunțarea cu bună știință a unei hotărâri contrare legii). A doua zi, la 24 mai 2016, Procurorul General interimar a solicitat Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) acordul pentru pornirea urmăririi penale împotriva judecătoarei Domnica MANOLE, în baza art. 307 alin. (1) Codul Penal. Acesta a reprodus argumentele invocate de CSJ la 22 aprilie 2016.

Considerăm sesizarea Procurorului General interimar una tendențioasă și periculoasă pentru tot sistemul judecătoresc. Sesizarea nu se referă deloc la adoptarea hotărârii în cauză de către judecătorul Manole cunoscând că ea este ilegală, un element fără de care nu poate fi pornită o urmărire penală în temeiul art. 307 Cod penal. Sesizarea se bazează exclusiv pe textul deciziei Colegiului CSJ, care la rândul său este o decizie judecătorească în care sunt analizate și interpretate normele legale, inclusiv cele constituționale. Această sesizare poate fi catalogată drept o intimidare a judecătoarei care a anulat un act administrativ.

Conform standardelor internaționale, judecătorul nu poate fi supus răspunderii penale pentru modul de interpretare a legii, apreciere a faptelor sau evaluarea probelor, cu excepția cazurilor de rea-credință.

^[1] Această normă constituțională a fost introdusă în anul 2000. La acel moment în Republica Moldova existau 12 unități teritoriale de nivelul doi.

Judecătorii nu trebuie să fie responsabili personal în cazul în care decizia lor este infirmată sau modificată într-o cale de atac^[2]. Conform art. 19 alin. (3) al Legii cu privire la statutul judecătorului, „judecătorul nu poate fi tras la răspundere pentru opinia sa exprimată în înfăptuirea justiției și pentru hotărârea pronunțată dacă nu va fi stabilită, prin sentință definitivă, vinovăția lui de abuz criminal.” Din decizia CSJ nu rezultă că judecătorul a adoptat hotărârea judecătorească cunoscând cu bună știință că ea este ilegală.

În speță, este vorba despre interpretări diferite date normelor constituționale de instanța de fond și CSJ, care se datorează în mare parte caracterului confuz al art. 141 din Constituție. Art. 141 alin. (1) lit. a) din Constituție nu indică clar numărul unităților administrativ-teritoriale. Prin aplicarea acestei norme numărului actual de raioane, reiese că a doua frază din același alineat solicită un număr aproximativ dublu de semnături comparativ cu prima frază. Această carență nu a fost clarificată pe parcursul a mai multor ani, deși a fost stabilită de Curtea Constituțională în Decizia nr.10 din 18 iulie 2008 și discutată pe larg în societate. CEC a interpretat norma ca solicitând câte 20,000 de semnături din 18 raioane. Judecătorul Manole a calificat interpretarea respectivă ca una abuzivă. Colegiul CSJ a interpretat cerințele Constituției în mod similar CEC. Se pare că dna Manole s-a bazat pe Codul de procedură civilă, conform căreia apărarea judiciară nu poate fi refuzată din cauza neclarității legii. Este vorba de o interpretare diferită a legii dată de două instanțe de judecată unei norme constituționale, fapt întâlnit frecvent într-o societate democratică. Nu există nici norme clare și nici o practică judiciară clară cu privire la interpretarea art. 141 alin. (1) lit. a) din Constituție. Chiar dacă decizia CSJ este irevocabilă, ea nu este suficient de convingătoare, or sugerează că pentru inițierea referendumului republican este nevoie de cel puțin 360,000 de semnături chiar dacă Constituția operează cu cifra de 200,000.

În acest caz, aspectele individuale de asemenea sunt importante. Pe de altă parte, subiectul sesizării este unul politizat, ceea ce ridică semne de întrebare cu privire la scopul sesizării. Pe de altă parte, judecătorul vizat în sesizare este o persoană notorie din sistemul judecătoresc. Judecătoarea Manole a vorbit public în repetate rânduri despre probleme sistemice din sistemul judiciar, în special cu privire la promovarea judecătorilor și a unor inițiative periculoase pentru independența judecătorilor. Ea este și membră a Colegiului Disciplinar, participând în ultimul an în mai multe cauze sensibile în cadrul cărora le-au fost aplicate sancțiuni disciplinare, inclusiv unor judecători de la CSJ. De asemenea, sesizarea vine în contextul concursului pentru ocuparea unei funcții vacante la CSJ, la care participă și judecătorul vizat.

Toate aspectele de mai sus pot vorbi despre un act de intimidare a judecătorilor care vorbesc deschis despre probleme din justiție.

Având în vedere cele menționate mai sus, semnatarii prezentului apel, solicită:

- **Procurorului General interimar:**
 - a. Explicarea acuzațiilor aduse judecătoarei Domnica Manole pentru pornirea urmăririi penale,
 - b. Publicarea sesizării, dat fiind rezonanța și potențialul impact asupra sistemului judiciar.

- **Consiliului Superior al Magistraturii:**
 - a. Examinarea sesizării Procurorului General interimar în ședință publică,
 - b. Examinarea minuțioasă a tuturor aspectelor cauzei și argumentarea convingătoare a hotărârii adoptate.

Organizațiile semnatare:

1. Ambasada Drepturilor Omului,
2. Asociația „Promo-LEX”,
3. Asociația Femeilor Profesioniște și de Afaceri

^[2] Recomandarea CM/REC(2010)12, Principiile de la Bangalore, Recomandările OSCE de la Kiev cu privire la independența judiciară.

4. Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT),
5. Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER),
6. Asociația Presei Independente (API),
7. Centrul de Investigații Jurnalistice,
8. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM),
9. Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI),
10. Centrul de Resurse DIALOG-Pro,
11. Institutul de Politici Publice (IPP),
12. Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” (IDIS „Viitorul”),
13. Transparency International Moldova (TI-Moldova),
14. Uniunea Organizațiilor Invalizilor din Republica Moldova.